

KLAIPĖDOS REGOS UGDYMO CENTRO DARBUOTOJŲ SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS POLITIKOS TAISYKLĖS

I. SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klaipėdos regos ugdymo centre (toliau – Centras) vadovaujamosi nuostata, kad kiekvienas Centro darbuotojas gerbia kito asmens orumą, mandagiai ir pagarbiai bendrauja su kitais, savo elgesiu užtikrina darbo aplinką, kurioje kitas asmuo nepatirtų priešišku, neetiškų, žeminančių, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų.

2. Centre smurto ir priekabiavimo prevencija įgyvendinama vadovaujantis smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos taisyklėmis (toliau – Taisyklės), su kuriomis supažindinami visi Centro darbuotojai, bei kurios yra skelbiamos Centro interneto svetainėje.

3. Centro darbuotojai privalo aktyviai dalyvauti draugiškos, žmogaus orumą gerbiančios, lygias galimybes ir nediskriminavimą užtikrinančios darbo aplinkos kūrime.

4. Centre draudžiama priekabiauti ir smurtauti prieš Centro darbuotojus.

5. Centro smurto ir priekabiavimo prevencijos politika remiasi teisės aktų reikalavimais ir šiomis Taisyklėmis.

6. Taisyklės neapima seksualinio priekabiavimo, nustatyto Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, sudėties ir baudžiamojo persekiojimo veiksmų.

7. Taisyklės netaikomos darbuotojų santykiams privačioje erdvėje arba kai tai nesusiję su darbo santykiais

II. SKYRIUS SĄVOKOS

6. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas ir priekabiavimas** – vieno ar kelių asmenų nepriimtinas elgesys, galintis pasireikšti įvairiomis formomis, kurių vienos nustatomos lengviau negu kitos, tai elgesys, kai vienas ar daugiau vadovų ar darbuotojų siekia įžeisti arba įžeidžia darbuotojo orumą, siekia daryti arba daro neigiamą įtaką jo emocinei sveikatai ir (arba) siekia sukurti arba sukuria priešišką darbo aplinką.

6.2. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria neturtinę, fizinę ar materialinę žalą.

6.3. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

6.4. **Psichologinė prievarta** – tai bet koks nepageidautinas veiksmas, įskaitant izoliavimą, žodinių įžeidimų, pažeminimą, gąsdinimą, psichologinę agresiją, grasinimą panaudoti fizinę jėgą, arba kitą elgesį, kuris gali menkinti tapatumo, orumo ir savivertės jausmą, taip pat gali pakenkti fizinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei Centro darbuotojo sveikatai, saugai ir gerovei.

6.5. **Seksualinis priekabiavimas** – asmeniui, prie kurio priekabiaujama, nepriimtinas ar nepageidaujamas, užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys, kuriuo siekiama sukurti, arba kuriama asmenį, su kuriuo taip elgiamasi, bauginanti, priešiška, jam nemaloni, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

6.6. **Atsakingas asmuo** – Centre direktoriaus sprendimu skiriamas asmuo su įstaiga susijęs darbo santykiais, kuris pirmasis gauna rašytinį pranešimą (skundą) apie atvejį ir pagal nustatytą tvarką organizuoja skundo (pranešimo) nagrinėjimą.

6.7. **Fizinė prievarta** – tai tyčinis ir nepageidautinas veiksmas, pvz., kumščiavimas, mušimas, spyrimas, įbrėžimas ir deginimas, dėl kurio patiriama trauma arba sužalojimas.

6.8. **Komisija** – Centro direktoriaus įsakymu sudaryta komisija smurto ar priekabiavimo atvejui tirti.

6.9. **Nukentėjusysis** – Centro darbuotojas, prie kurio priekabiavo ar prieš kurį buvo panaudotas smurtas.

6.10. **Pranešimas** – rašytinis informacijos pateikimas apie smurtą ar priekabiavimą.

6.11. **Skundas** – nukentėjusio asmens rašytinis kreipimasis dėl priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto.

6.12. **Skundžiamasis** – asmuo, dėl kurio elgesio pateiktas pranešimas, skundas dėl seksualinio priekabiavimo, priekabiavimo ar smurto.

III. SKYRIUS

PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO FORMOS

7. Smurtas ir priekabiavimas dažniausiai gali pasireikšti fiziniais, verbaliniais arba neverbaliniais veiksmais.

7.1. Nepriimtini arba nepageidaujami smurto ir priekabiavimo fiziniai veiksmai:

- fiziniai prisilietimai, fizinio ar psichologinio diskomforto sukėlimas, nesilaikant pagarbaus fizinio atstumo;

- fizinis smurtas (stumdytas, trenkimas, purtymas, tampymas, tyčinis daiktų mėtymas ir kt.);

- įžeidūs ar nepagarbūs gestai;

- įkyrus dėmesio rodytas.

7.2. Nepriimtini ar nepageidaujami smurto ir priekabiavimo verbaliniai veiksmai:

- kalbėjimo tonas, riksmas, nevaldomos emocijos;

- įžeidūs ar nepagarbūs juokeliai ir (arba) pokštai, sarkazmas, šaipymasis, kandi ironija;

- nepagrįstos pastabos, kaltinimai, vieša kritika dėl tam tikrų atliktų užduočių;

- neapykantos reiškimas, apkalbos, gandų skleidimas, šmeižtas;

- grasinimas ar kitoks elgesys, kuriuo siekiama priversti suvokti priklausomybę / atlikti tam tikrą veiksmą / paklusti smurtautojui / nuslopinti galimą pasipriešinimą;

- raginimas / nurodymas nebendrauti / ignoruoti / izoliuoti;

- pasikartojantis konfliktų kėlimas, tyčinis nenoras spręsti problemas;

- familiarus pasisveikinimo būdas;

- neetiški kreipiniai (vardų trumpiniai, pravardės, mažybiniai kreipiniai)

- nepageidaujami įžeidūs komentarai apie fizinę išvaizdą ar aprangą, nuomonę, asmeninį gyvenimą;

- grasinimai atleisti iš darbo, perkelti į žemesnes pareigas, neskirti užduočių ir pan.;

- tyčinis tikrovės neatitinkančios informacijos paskleidimas, siekiant padaryti žalą;

- noras išjuokti profesines ir (arba) asmenines darbuotojo savybes, užgauliojimas, žeminimas.

7.3. Nepriimtini arba nepageidaujami smurto ir priekabiavimo neverbaliniai veiksmai:

- sąmoningas darbuotojo izoliavimas / atskyrimas nuo bendrų veiklų, dalykinio bendravimo nebuvimas, nesidalijimas informacija, prašymų ir poreikių nepaisymas, neigimas ir pan.;

- neigiamo nusistatymo konkretaus asmens atžvilgiu demonstravimas;

- informacijos apie asmenį rinkimas, kai tai nesusiję su atliekamomis darbo funkcijomis;

- įžeidus pobūdžio, žeminančių garbę ir orumą pranešimų, žinučių siuntimas;

- priešiškas elgesys;

- nepakantumas skirtingoms pažiūroms;

- nepagrįstas darbo sąlygų bloginimas, palyginti su kitais darbuotojais arba kai nėra objektyvių priežasčių.

8. Seksualinis priekabiavimas yra viena iš labiausiai nepageidaujamų priekabiavimų formų, kuri gali pasireikšti fiziniais, verbaliniais arba neverbaliniais veiksmais.

8.1. Nepriimtini arba nepageidaujami seksualinio priekabiavimo fiziniai veiksmai:

- prisilietimas (pavyzdžiui, plekšnojimas, glostymas, glamonėjimas, grybštelėjimas, siekimas pabučiuoti, bučiavimas), kai kitas darbuotojas / asmuo išreiškė aiškų nesutikimą;

- persekiojimas;
- intymių santykių siekimas, kai kitas darbuotojas / asmuo išreiškė aiškų nesutikimą.

8.2. Nepriimtini arba nepageidaujami seksualinio priekabiavimo verbaliniai veiksmai:

- seksualinio turinio pasisakymai ar užuominos, žeminančios moteris ir vyrus arba lytį dėl fizinių savybių;

- seksualinio turinio pasisakymai, kuriais siekiama pasityčioti iš kito asmens;
- pasimatymų, apsikabinimų reikalavimas, kai asmuo išreiškė aiškų nesutikimą;
- seksualinių santykių reikalavimas mainais už pageidaujamas pareigas arba kitas galimybes.

8.3. Nepriimtini arba nepageidaujami seksualinio priekabiavimo neverbaliniai veiksmai:

- seksualinio turinio filmuotos medžiagos, nuotraukų, piešinių ar kitų vaizdinių ir materialiu priemonių rodyimas, siuntimas ar dovanojimas.

9. Priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir smurto formų sąrašas nėra baigtinis ir gali pasireikšti kitokiais būdais.

IV. SKYRIUS

REKOMENDUOJAMAS CENTRO DARBUOTOJŲ ELGESYS, SIEKIANT IŠVENGTI PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO BEI PERSEKIOJIMO

10. Centre rekomenduojama laikytis šių principinių nuostatų:

10.1. analizuoti savo elgesį ir vertinti, ar jis atitinka Taisyklių reikalavimus;

10.2. būti sąmoningu, žinoti ar numanyti, koks potencialus elgesys gali būti laikomas seksualiniu priekabiavimu ir smurtu;

10.3. nebūti pasyviu Taisyklės pažeidžiančio elgesio stebėtoju, bet imtis aktyvių veiksmų tokiam elgesiui sustabdyti. Jeigu toks elgesys vyksta, netoleruoti jo, nelaikyti to pokštu ar nevykusi pajuokavimu, neskatinti tokio elgesio pritariančia šypsena, juoku ar kitais tokį elgesį palaikančiais veiksmais;

10.4. patyrus tokį elgesį, turintį priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto požymius, patartina ramiai, mandagiu tonu pasakyti ar pranešti taip besielgiančiam asmeniui, kad šis elgesys nepriimtinas ir turi būti nutrauktas. Tai gali būti padaryta ir elektroniniu laišku ar žinute. Rekomenduotina paaiškinti, kokie gestai, žodžiai, komentarai, fizinis elgesys ar kiti veiksmai yra nemalonūs, sukuria žeminančią, įžeidžiančią darbinę aplinką;

10.5. patartina visus įvykusius priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto veiksmus (elgesį) fiksuoti, užsirašyti laiką, liudytojus ir kitas reikšmingas aplinkybes;

10.6. jeigu priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas ar smurtas vyko kito Centro darbuotojo atžvilgiu, rekomenduotina padrašinti jį prabilti apie tai, skatinti kreiptis į šiuos veiksmus atlikusį asmenį ir nedelsiant jam pranešti, kad toks elgesys yra nepageidaujamas.

V. SKYRIUS

PRANEŠIMO (SKUNDO) APIE SMURTĄ IR PRIEKABIAVIMĄ TEIKIMO TVARKA

11. Smurto ir priekabiavimo atvejus nagrinėja, prevencines ir poveikio skundžiamajam priemones siūlo Centro direktoriaus įsakymu sudaryta nešališka smurto ir priekabiavimo darbe atvejų nagrinėjimo komisija (toliau – Komisija).

12. Centre darbuotojas pagrįstai manantis, kad prie jo ar kito asmens yra priekabiuojama, seksualiai priekabiuojama ar prieš jį ar kitą darbuotoją yra naudojamas psichologinis ir/ar fizinis smurtas, turi teisę pateikti pranešimą (skundą) raštu arba el. paštu Komisijos pirmininkui, kuris sprendžia dėl gauto pranešimo (skundo) pranešimo nagrinėjimo.

13. Pateiktą pranešimą (skundą) Komisijos pirmininkas pristato Komisijos nariams, o nagrinėjimo procesas pradedamas tik tuo atveju, jei jame nurodyti šie duomenys: nukentėjusysis, galimas pažeidėjas, galimo pažeidimo data/laikotarpis, vieta bei kitos faktinės aplinkybės/argumentai, kuriais grindžiamas pranešimas (skundas).

14. Pranešime (skunde) Centro darbuotojas turi pateikti šią informaciją:

14.1. atvejo detales paaiškinimus apie patirto smurto, priekabiavimo ar seksualinio

priekabiavimo faktinę situaciją, apraiškas ir aplinkybes;

14.2. nurodyti galimus liudytojus, jei tokių buvo;

14.3. pateikti visą kitą turimą informaciją (garso įrašus, susirašinėjimą ir pan.).

15. Gautas pranešimas (skundas) laikomas konfidencialia informacija ir negali būti viešinamas asmenims, kurie nėra susiję su atvejo tyrimu ar pažeidimu, išskyrus atvejus, kai pats nukentėjusysis jau yra pavišinęs šią informaciją.

16. Smurtas, priekabiavimas, įskaitant priešišką elgesį prieš Centro darbuotoją, kuris pateikė pranešimą (skundą) dėl Taisyklių pažeidimo yra draudžiamas ir laikomas šurkščiu tarnybinių/darbo pareigų pažeidimu.

VI. SKYRIUS

PRANEŠIMO (SKUNDO) APIE SMURTĄ IR PRIEKABIAVIMĄ NAGRINĖJIMAS

17. Pranešimo (skundo) nagrinėjimas grindžiamas šiais principais:

17.1. nekaltumo – skundžiamasis laikomas nekaltu iki kol bus priimtas sprendimas dėl Taisyklių pažeidimo;

17.2. operatyvumo – tyrimas atliekamas per įmanomai trumpiausią terminą;

17.3. betarpiškumo – nukentėjusiajam, skundžiamajam, liudytojui (-ams) sudaromos visos galimybės pateikti paaiškinimus, savo veiksmų vertinimo ir aiškinimo versiją;

17.4. pagalbos nukentėjusiajam – gavus skundą dėl Taisyklių pažeidimo, sudaromos saugios darbo sąlygos;

17.5. aktyvių prevencijos priemonių taikymo – nustačius pažeidimą, taikomos atitinkamos individualios prevencinės priemonės, užtikrinant Centro darbuotojams saugias ir jų orumo nežeidžiančias darbo sąlygas;

17.6. objektyvumo ir nešališkumo – tyrimas atliekamas objektyviai, neturint išankstinių nuostatų dėl aplinkybių vertinimo.

18. Komisijos pirmininkas gavęs pranešimą (skundą) apie atvejį, sukviečia Komisiją, kuri susideda iš 5 (penkių) narių. Komisijos pirmininkas išrenkamas pirmajame Komisijos posėdyje, kuris yra vienas iš 5 (penkių) Komisijos narių;

19. Atvejo tyrimui, į Komisiją gali būti įtraukiami ir papildomi asmenys (specialistai, darbuotojai, Centro tarybos atstovai ir kt.);

20. Komisija gali rinkti visus su ginču susijusius objektyvius įrodymus:

- dokumentus (pvz., psichologų/psichoterapeutų konsultacijų sąskaitos ir kt.);
- žinutes;
- elektroninius laiškus;
- nuotraukas;
- vaizdo ir (ar) garso įrašus;
- liudininkus.

21. Komisija turi teisę prašyti darbuotojo, galimai patyrusio ar pastebėjusio smurto ir priekabiavimo atvejį, galimai įvykyje dalyvavusių asmenų (įvykio liudininkų, nukentėjusiųjų, galimų smurtautojų) ir kitų darbuotojų paaiškinimo, informacijos patikslinimo raštu ar žodžiu ir turimų įrodymų pateikimo.

22. Komisijos nariai privalo užtikrinti konfidencialumą. Komisijos nariams draudžiama atskleisti bet kokią su atvejo tyrimu susijusią informaciją asmenims, nedalyvaujantiems tyrimo procedūroje.

23. Komisijos posėdžiai protokoluojami.

24. Komisijos nariui, atskleidusiam kitiems asmenims su tyrimu susijusią informaciją, taikoma drausminė atsakomybė;

25. pranešimas (skundas) pradedamas nagrinėti nedelsiant Komisijai susirinkus į posėdį ir išnagrinėjamas per įmanomą trumpiausią laiką, bet ne ilgiau kaip per 10 darbo dienų nuo pranešimo (skundo) gavimo dienos.

26. išnagrinėjus atvejį Komisija per 5 darbo dienas parengia bei pateikia išvadą Centro direktoriui dėl Aprašo nuostatų pažeidimo pripažinimo/nepripažinimo ir gali siūlyti teisės aktų nustatyta tvarka pradėti procedūrą dėl galimos tarnybinės nuobaudos skyrimo Taisyklės pažeidusiam Centro

darbuotojui.

27. Pranešimo (skundo) tyrimo terminas Centre gali būti pratęsimas tik tuo atveju, jei dėl pateisinamų aplinkybių (ligos ir pan.) nėra galimybės apklausti nukentėjusiojo, skundžiamą ar liudytoją. Sprendimą dėl termino pratęsimo priima Komisijos pirmininkas. Terminas gali būti pratęstas ne ilgiau kaip iki 20 darbo dienų.

VII. SKYRIUS PREVENCIJOS PROCEDŪRA

28. Prevencijos procedūros tikslas – net ir nesant akivaizdžių priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ar smurto požymių ar kitų profesinės etikos pažeidimų, užtikrinti saugią ir pagarbią darbinę aplinką Centre.

29. Prevencijos procedūra taikoma ir tuomet, jeigu nukentėjęs asmuo pageidauja tik sudrausminti skundžiamąjį ir užkirsti kelią tokiems veiksams ateityje, tačiau nepageidauja, kad būtų pradėtas tyrimas arba nėra pakankamo pagrindo tyrimui pradėti.

30. Komisijai priėmus sprendimą pradėti prevencijos procedūrą, skundžiamasis asmuo pakartotinai supažindinamas su Taisyklėmis, atkreipiant dėmesį į tuos punktus, dėl kurių nesilaikymo pradėta prevencijos procedūra.

VIII. SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Taisyklės privalomos visiems Centro darbuotojams.

32. Taisyklės ir visi jų pakeitimai yra skelbiami Centro interneto svetainėje.

33. Centro darbuotojai su Taisyklėmis yra supažindinami pasirašytinai.
